

Vurderingsveiledning

2011

Fremmedspråk
Elever og privatister

Vurderingsveiledning til sentralt gitt skriftlig eksamen 2011

Denne vurderingsveiledningen gir informasjon om sentralt gitt eksamen og hvordan denne skal vurderes. Vurderingsveiledningen skal være kjent for elever, lærere og foresatte i god tid før eksamen. Sensorene skal bruke vurderingsveiledningen som en felles referanseramme i sitt arbeid.

Vurderingsveiledningen består av en generell del (del 1), som gjelder for eksamen i alle fag, og en fagspesifikk del (del 2).

Del 1

Organisering av sentralt gitt skriftlig eksamen

Sentralt gitt skriftlig eksamen varer i 5 timer. Så langt det er mulig, bør sentralt gitt eksamen være [IKT-basert](#).

Sentralt gitt skriftlig eksamen kan organiseres med eller uten forberedelsesdag. Om det er forberedelsesdag til eksamen i et fag, går fram av del 2 i vurderingsveiledningen.

På forberedelsesdagen er alle hjelpemidler tillatt, inkludert bruk av Internett. Forberedelsesdagen er obligatorisk skoledag. I forberedelsestiden kan eleven samarbeide, hente informasjon og få veiledning.

Hjelpemidler til sentralt gitt eksamen

Sentralt gitt eksamen kan følge to ulike modeller. Hvilke hjelpemidler som er tillatt, avhenger av hvilken av de to modellene som er valgt.

- **Modell 1 – Eksamen**

Alle hjelpemidler er tillatt, bortsett fra Internett og andre verktøy som kan brukes til kommunikasjon. For norsk, samisk, finsk som andrespråk og fremmedspråkene er heller ikke oversettelsesprogrammer tillatt.

- **Modell 2 – Todelt eksamen**

Del 1 – Skrivesaker, passer, linjal med centimetermål og vinkelmåler er tillatt.

Del 2 – Alle hjelpemidler er tillatt, bortsett fra Internett og andre verktøy som kan brukes til kommunikasjon.

Den fagspesifikke delen av vurderingsveiledningen gir informasjon om hvilken modell som benyttes i det enkelte fag.

Gjennom opplæringen i det enkelte fag skal elevene ha blitt veiledet i å vurdere hvilke hjelpemidler de vil ha nytte av i arbeidet med å løse ulike typer oppgaver. Det er eleven selv, gjerne i samråd med læreren, som finner fram til hvilke hjelpemidler som er formålstjenlige.

Bruk av kilder

Dersom det er aktuelt for eleven å bruke kilder i besvarelsen, må disse oppgis på en etterrettelig måte. Det finnes ulike måter å oppgi kilder på. Det er viktig at kilder som blir brukt til eksamen, oppgis på en slik måte at leseren kan finne fram til dem.

Eleven skal oppgi forfatter og fullstendig tittel på så vel lærebøker som annen litteratur. Dersom eleven bruker utskrift eller sitat fra nettsider, skal han/hun oppgi nøyaktig nettadresse og nedlastingsdato.

Dersom sensor mistenker at en besvarelse inneholder kopiert materiale uten kildehenvisning, kan besvarelsen sendes til plagiatkontroll.

Vurdering av eksamensbesvarelser

Læreplanene og forskrift til opplæringsloven er grunddokumenter for vurderingsarbeidet. Forskrift til opplæringsloven §§ 3-25 og 4-18 slår fast følgende:

Eksamen skal organiserast slik at eleven/deltakaren eller privatisten kan få vist kompetansen sin i faget. Eksamenskarakteren skal fastsetjast på individuelt grunnlag og gi uttrykk for kompetansen til eleven/deltakaren eller privatisten slik den kjem fram på eksamen.

Kompetanse er i denne sammenhengen definert som evnen til å møte en kompleks utfordring eller utføre en kompleks aktivitet eller oppgave.¹ Eksamensoppgavene blir utformet slik at de prøver denne kompetansen. Grunnlaget for å vurdere kompetansen elevene viser i eksamensbesvarelsen, er kompetansemålene i læreplanen for fag.²

De grunnleggende ferdighetene er integrert i kompetansemålene i alle læreplanene for fag. Grunnleggende ferdigheter vil derfor kunne prøves indirekte til sentralt gitt eksamen. Grunnleggende ferdigheter utgjør ikke et selvstendig vurderingsgrunnlag.

Karakterer

Forskrift til opplæringsloven §§ 3-4 og 4-4 har generelle karakterbeskrivelser for grunnopplæringen:

- a) Karakteren 6 uttrykkjer at eleven har framifrå kompetanse i faget.
- b) Karakteren 5 uttrykkjer at eleven har mykje god kompetanse i faget.
- c) Karakteren 4 uttrykkjer at eleven har god kompetanse i faget.
- d) Karakteren 3 uttrykkjer at eleven har nokså god kompetanse i faget.
- e) Karakteren 2 uttrykkjer at eleven har låg kompetanse i faget.
- f) Karakteren 1 uttrykkjer at eleven har svært låg kompetanse i faget.

---

¹ St.meld. nr. 30 (2003–2004) *Kultur for læring*.

² Forskrift til opplæringsloven §§ 3-3 og 4-3.

Kjennetegnene på måloppnåelse i den fagspesifikke delen av vurderingsveiledningene beskriver nærmere hva for eksempel "god kompetanse i faget" vil si for et bestemt fag til skriftlig eksamen.

Del 2 Vurderingsveiledning i fremmedspråk nivå I, II og III

Dette er en felles vurderingsveiledning for sentralt gitt skriftlig eksamen i fremmedspråk. Vurderingsveiledningen gjelder alle språk som faller inn under kategorien *fremmedspråk* i LK06. Fagene har felles læreplan. Kjennetegnene på måloppnåelse må tilpasses og tolkes ut fra de ulike språkernes egenart.

- Eksamensordning
5-timers skriftlig³ eksamen
- Hjelpemidler
Alle hjelpemidler er tillatt. Unntak er Internett og andre verktøy som tillater kommunikasjon. For fremmedspråkene er heller ikke oversettelsesprogrammer tillatt. Hensiktsmessig bruk av hjelpemidler er nødvendig for at elevene skal kunne vise sin kompetanse i henhold til læreplanens kompetansemål. Ulike typer ordbøker, grammatikker, læreverk, egne skriftlige arbeider og retteprogrammer er hjelpemidler elevene kan få bruk for og nytte av på eksamen.
- Vurdering av kompetansemål
Sentralt gitt skriftlig eksamen kan prøve elevenes kompetanse innenfor alle de tre hovedområdene i læreplanen, men ikke alle kompetansemålene blir prøvd i hvert eksamenssett. Oppgavene vil åpne for at flere ulike kompetansemål kan prøves samtidig.

Språklæring kan prøves både direkte og indirekte. Elevene kan vise sin kompetanse innen f.eks. hjelpemiddelbruk, kildebruk eller valg av arbeidsmåter når de leser og produserer tekster. Elevene kan også f.eks. bli bedt om å reflektere over språklæring eller gi eksempler på egne strategier.

Kommunikasjon innebærer både leseforståelse og målspråklig produksjon. Leseforståelsen kan prøves direkte ved at eleven blir bedt om å skrive om aspekter ved en tekst – enten på norsk eller på målspråket. Leseforståelse kan også prøves indirekte ved at målspråklige tekster fungerer som utgangspunkt for produksjon på målspråket. Det å skrive på målspråket kan prøves ved at eleven skriver flere ulike tekster, eller ved å gi én mer omfattende skriveoppgave.

Læreplanens hovedområde *språk, kultur og samfunn* åpner for at elever kan vise sin kompetanse innen svært ulike temaer. Vurderingen legger vekt på om eleven bruker informasjon og kunnskap på en måte som både er relevant for oppgaven, og som fungerer som en naturlig del av en egenprodusert tekst.

Det er helheten av elevens produksjon som skal vurderes. Kompetanse skal gi uttelling uansett hvor og hvordan den kommer til syne.

---

³ I tegnspråk som fremmedspråk er skriftlig eksamen en prøve i tekstskeping. Eleven leser av oppgavene på dvd, og i stedet for å skrive, produserer eleven tekst som tas opp på video.

Kjennetegn på måloppnåelse ved sentralt gitt skriftlig eksamen i fremmedspråk, nivå I

Karakter	2 Eleven kan	3-4 Eleven kan	5-6 Eleven kan
Språklæring	<ul style="list-style-type: none"> - enkelt beskrive egen språklæring - bruke hjelpemidler i noen grad - gjenkjenne noen likheter og ulikheter mellom morsmålet og det nye språket 	<ul style="list-style-type: none"> - vise noe innsikt i og beskrive egen språklæring - nyttiggjøre seg hjelpemidler - beskrive likheter og ulikheter mellom morsmålet og det nye språket 	<ul style="list-style-type: none"> - beskrive og vurdere egen språklæring - bruke hjelpemidler på en hensiktsmessig måte - reflektere over likheter og ulikheter mellom morsmålet og det nye språket
Kommunikasjon	<ul style="list-style-type: none"> - vise en viss forståelse av innholdet i tekster - skrive tekster som kommuniserer på enkelt nivå - forholde seg til kommunikasjons-situasjonen 	<ul style="list-style-type: none"> - forstå relevante sider ved hovedinnhold og detaljer i tekster - skrive tekster med relevant ordforråd og visse grunnleggende strukturer og former for tekstbinding - vise aspekter av språklig tilpasning til kommunikasjons-situasjonen 	<ul style="list-style-type: none"> - forstå hovedinnhold og detaljer i tekster - skrive tekster med godt ordforråd, målrettet bruk av grunnleggende språklige strukturer og former for tekstbinding - i noen grad tilpasse språket til kommunikasjons-situasjonen
Språk, kultur og samfunn	<ul style="list-style-type: none"> - peke på noen likheter og forskjeller mellom forhold i språkområdet og i Norge - på en enkel måte gi uttrykk for opplevelser knyttet til språkområdets kultur 	<ul style="list-style-type: none"> - sammenligne enkelte forhold i språkområdet med forhold i Norge - på en relevant måte gi uttrykk for opplevelser knyttet til språkområdets kultur 	<ul style="list-style-type: none"> - sammenligne forhold i språkområdet med forhold i Norge - på en nyansert måte gi uttrykk for opplevelser knyttet til språkområdets kultur
Karakteren 1: Eleven har svært lav kompetanse i faget (forskriften til opplæringslova § 3-4).			

Kjennetegn på måloppnåelse ved sentralt gitt skriftlig eksamen i fremmedspråk, nivå II

Karakter	2 Eleven kan	3-4 Eleven kan	5-6 Eleven kan
Språklæring	<ul style="list-style-type: none"> - enkelt beskrive egen språklæring - bruke hjelpemidler og ev. kilder i med noen grad av nytte 	<ul style="list-style-type: none"> - vise noe innsikt i og beskrive egen språklæring - bruke hjelpemidler og ev. kilder på en hensiktsmessig måte 	<ul style="list-style-type: none"> - beskrive og vurdere egen språklæring - bruke hjelpemidler og ev. kilder selvstendig
Kommunikasjon	<ul style="list-style-type: none"> - vise en viss forståelse av innhold, synspunkter og holdninger i tekster - skrive tekster som formidler et relevant innhold - vise noe språklig tilpasning til kommunikasjons-situasjon/formål/sjanger 	<ul style="list-style-type: none"> - vise relevant forståelse av innhold, synspunkter og holdninger i tekster - skrive tekster med relevant ordforråd og bruke sentrale språklige strukturer og former for tekstbinding - tilpasse språket tilfredsstillende til kommunikasjons-situasjon/formål/sjanger 	<ul style="list-style-type: none"> - vise nyansert forståelse av innhold, synspunkter og holdninger i tekster - skrive tekster med godt ordforråd og målrettet bruk av varierte språklige strukturer og former for tekstbinding - tilpasse språket godt til kommunikasjons-situasjon/formål/sjanger
Språk, kultur og samfunn	<ul style="list-style-type: none"> - vise enkle refleksjoner over visse sider ved kultur, samfunnsforhold og livsvilkår i språkområdet og i Norge - vise enkle refleksjoner over forholdet mellom språkkunnskaper og flerkulturelt samarbeid og flerkulturell forståelse 	<ul style="list-style-type: none"> - drøfte og beskrive sider ved kultur/samfunnsforhold/livsvilkår i språkområdet og i Norge - drøfte sider ved hvordan språkkunnskaper kan fremme flerkulturelt samarbeid og flerkulturell forståelse 	<ul style="list-style-type: none"> - drøfte og beskrive sider ved kultur/samfunnsforhold/livsvilkår i språkområdet og i Norge på en selvstendig og reflektert måte - drøfte reflektert hvordan språkkunnskaper kan fremme flerkulturelt samarbeid og flerkulturell forståelse
Karakteren 1: Eleven har svært lav kompetanse i faget (forskriften til opplæringslova § 3-4).			

Kjennetegn på måloppnåelse ved sentralt gitt skriftlig eksamen i fremmedspråk, nivå III

Karakter	2 Eleven kan	3-4 Eleven kan	5-6 Eleven kan
Språklæring	<ul style="list-style-type: none"> - drøfte og vurdere enkelte relevante sider ved egen språklæring og egne strategier - vise noe innsikt i målspråkets formverk og sammenhengen mellom morsmål og målspråk og i noen grad bruke denne i egen språkproduksjon 	<ul style="list-style-type: none"> - drøfte og vurdere egen språklæring og hensiktsmessige strategier på en relevant måte - vise tilfredsstillende innsikt i målspråkets formverk og sammenhengen mellom morsmål og målspråk og nyttiggjøre seg denne i egen språkproduksjon 	<ul style="list-style-type: none"> - drøfte og vurdere egen språklæring og hensiktsmessige strategier på en reflektert og moden måte - vise god innsikt i målspråkets formverk og sammenhengen mellom morsmål og målspråk og nyttiggjøre seg denne effektivt i egen språkproduksjon
Kommunikasjon	<ul style="list-style-type: none"> - vise grunnleggende forståelse av lengre autentiske tekster (også beregninger og grafiske framstillinger) - skrive tekster med en viss sammenheng og bruke sentrale språklige strukturer og grunnleggende ordforråd - gi uttrykk for meninger og følelser på en enkel måte - i noen grad tilpasse språket til kommunikasjonssituasjon/formål/sjanger 	<ul style="list-style-type: none"> - vise relevant forståelse av lengre autentiske tekster (også beregninger og grafiske framstillinger) - skrive sammenhengende tekster med relevante språklige strukturer og ordforråd - gi uttrykk for meninger og følelser på en variert måte - tilpasse språket bevisst til kommunikasjonssituasjon/formål/sjanger 	<ul style="list-style-type: none"> - vise nyansert og korrekt forståelse av lengre autentiske tekster (også beregninger og grafiske framstillinger) - skrive sammenhengende tekster med hensiktsmessige og målrettede språklige strukturer og nyansert ordforråd - gi uttrykk for meninger og følelser på en variert og reflektert måte - tilpasse språket selvstendig og tydelig til kommunikasjonssituasjon/formål/sjanger
Språk, kultur og samfunn	<ul style="list-style-type: none"> - formidle enkelte sider ved opplevelser og kunnskaper om kultur-, språk- og samfunnsforhold i språkområdet, og vise til noen kulturforskjeller - formidle enkelte opplevelser og enkle analyser av kulturformer 	<ul style="list-style-type: none"> - på en relevant måte formidle og drøfte opplevelser og kunnskap om kultur-, språk- og samfunnsforhold i språkområdet, og reflektere over forskjeller - formidle opplevelser og analyser av kulturformer på en relevant måte 	<ul style="list-style-type: none"> - på en nyansert og selvstendig måte formidle og drøfte opplevelser og kunnskap om kultur-, språk- og samfunnsforhold i språkområdet, og reflektere over forskjeller - formidle opplevelser og analyser av kulturformer på en reflektert måte
Karakteren 1: Eleven har svært lav kompetanse i faget (forskriften til opplæringslova § 3-4).			

Blank side

Schweigaards gate 15
Postboks 9359 Grønland
0135 OSLO
Telefon 23 30 12 00
www.utdanningsdirektoratet.no